

— APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUË-ORI —

Abonamentul : 6 coroane (8 franci) — Redacția : str. Lemnelor 39. — Administrația : str. Lemnelor 44.

Ortografia unitară.

— In atențiunea secțiunilor Asociațiunii —

Marea chestiune a ortografiei unitare e pusă ca obiect de discuție în ședința plenară a secțiunilor Asociațiunii din 13 și 14 Iulie a. c. Materialul pregătit al acestei discuții ni s'a trimis și nouă. Drept aceea ne luăm voe a face câteva observații la propunerile făcute de secțiunea literară. Chestiunea o ținem atât de însemnată și am fi dorit să vedem o mare discuție deslănțuită în presa noastră. De altcun noi am luat cuvîntul și în Nrul apărut la 1 Martie. Acum chiar am primit „Drapelul,” unde discută dl Dr. V. Branisce.

Secțiunea literară a Asociațiunii militează pe lângă ortografia stabilită de Academia română în sesiunile generale din 1880, 1881 și 1895. Fără îndoială că Academia română e singurul foc competent în această materie. Numai cît trebuie să ne întrebăm, că oare Academia română a rezolvat chestiunea ortografiei în mod

satisfăcător? și că oare ortografia Academiei române a fost adoptată și e întrebuințată în scrierea limbii noastre?

Regulele ortografice stabilite de Academia română le considerăm de cunoscute, căci aceste reguli le propagă și urmează școlile noastre. Le publică și raportul secțiunii literare, care constată, că aceste reguli nu se observă azi de *toți* scriitorii și mai puțin se observă de literații din România. Din parte-ne adăogăm, că ortografia Academiei nu se observă decât de foarte puțini scriitori și că în afară de în publicațiunile oficiale ale academiei, nu le observă nici chiar membrii academiei și nu le-au observat nici chiar înainte de asta cu 20 de ani. Dintre organele de publicitate aproape nici unul nu urmează ortografia academiei.

Care e cauza, că ortografia academiei și-a câștigat chiar după 20 de ani așa de puțină po-

pularitate în scrierea românească? Părerea noastră e, că Academia nu a dat o soluțiune potrivită ortografiei, iar simțul obștei literare s'a dezvoltat cu mult mai puternic în direcțiunea fonetismului, de cât să poată rămănea fixat cu etimologismul adoptat de Academie. Iar astăzi ca să pui pedeci în calea acestei dezvoltări credem că e imposibil și fără reson.

Iprejurarea, că ortografia Academiei s'a adoptat în măsură așa de mică în scrierea limbei, e dovada cea mai eclatantă, că Academia nu a dat soluția potrivită chestiunii. Că ortografia stabilită la 1881 nu are trecere s'a convins și Academia însași, așa că în 1894 și 1895 a trebuit să revină asupra rezolvării chestiunii, căci rămăsese în grozav anacronism, mai ales cu *u* mut. Nu-l mai scriea nimenea, decât Academia oficială.

Acum când am ajuns și noi peste munți să ne ocupăm de chestiunea ortografiei, oare e corect ca să fim atât de retrograzi, să primim un punct de plecare peste care a trecut aproape toată lumea? — Așa credem, că nu poate fi corect. Motivele, invocate de secțiunea literară pentru adoptarea ortografiei stabilite de Academie, nu ne conving.

Tendința de a arăta prin scriere și anumite înțelesuri nu e un avantaj numai al ortografiei etimologice. Această tendință se valorisează și în cea mai fonetică ortografie.

Că la noi s'ar fi format un fel de tradiție în urma întrebunțării de atâta vreme a ortografiei Academiei — nu ni se pare o observație în de ajuns de reală. Întrebunțarea ortografiei acesteia s'a practisat mai numai în școală. Nici aceasta praxă nu a fost generală, căci a depins dela profesorii de română, dacă au admis-o sau nu. Mulți dintre profesori nu s'au putut împăca cu dinsa și și-au susținut ortografia lor îmbătrănită. Ortografia urmată de ziaristica noastră e trecută mult peste ortografia Academiei. Chiar și ortografia urmată de organul Asociațiunii e mai progresată.

Motivul, că după ortografia fonetică prea ni s'ar da să vedem trecute cuvintele prin schimbări curioase (*văd, vezi, văzînd*) încă nu-l putem

considera destul de temeinic. Dacă exprimarea cuvintelor ne face să vedem schimbări atât de curioase, de ce să ne pară curioase schimbările în scrisoare? Dacă rupend cu ortografia de azi, am scrie foneticește, schimbările ni s'ar părea curioase numai până când s'ar obicinui ochiul cu formele cele noue. Scrierea cu cirile încă nu a fost așa de curioasă.

Că ortografia Academiei nu satisface necesităților, dovedește și secția literară, căci află de lipsă de cârpit și propune mai multe modificări și întregiri.

Să ne ocupăm în fuga condeiului și cu acestea.

Regula, ca *șc* să se scrie numai la sfirșitul rădăcinii vorbelor de conj. IV. cu *sc* (*urmăresci*) iar incolo dacă tonul nu se schimbă prin flecționare să se scrie cu *șt* (*știință*) — nu e completă și nu e corectă. Cum să se scrie pluralul adjectivelor terminate în *esc* (romănesc, românești?) A scrie apoi *cunosci* și *cunoștințe* nu e consecvență ortografică.

A se scrie perfectul simplu-istoric cu *u* și nu numai cu *i* pe motivul, că *u* sună la fine — nu e trebuință. La substantivele terminate în *i* e cu totul alta rațiunea lui *u* (*mălaiu*) decât la acest perfect.

Regula pentru genitivul substantivelor feminine și adjectivelor (*ei, ii*) e corectă. Nu ținem de corect, ca genitivul sing. al pronumei *care*, la femenin să se scrie *cării, căriia*.

Pronumele *me* și *se* să se scrie fără nici un semn grafic, nu e îndreptățit pentru *mă*.

Cea mai grea chestiune de rezolvat în actualul stabiliu al ortografiei e scrierea lui *ă* și *î*. În această privință ori ce regule s'ar stabili nu sunt de ajuns și nu sunt consecvente. Unde pui, că urmarea lor dă cele mai mari greutateți în școală atât profesorilor, cât și elevilor. În viață apoi aici sunt cele mai mari divergințe și greșeli

Esplicațiunile pentru întrebunțarea lui *ă* și *î*, date de secțiunea literară cu puține excepțiuni sunt bune. Nu înțelegem de ce să se scrie *femeiă* (cu *ă* la fine) când sună *e* (*veseliă, gălagiă, voiniciă* în loc de *veselie, gălagie, voinicie*.)

La scrierea lui *î* nu înțelegem pentru ce să se scrie contra regulei date: *têrg, vênt, rënd, vêrf, strênge, dênsul*.

Exigențele etimologice în principiile admise de Academia română se reduc la etimologia română, nu la cea latină, căci nu putem pretinde dela toți Românii să știe face atimologie latinească. De aceea și scoaterea în relief a necesităților etimologiei latine o credem de ne corectă în principiile stabilite de secțiunea literară.

Drept cloncușiune suntem de părerea că o ortografie stabilită pe base de fonetism temperat cu necesități etimologice nu are viitor. Cu atât mai puțin va avea viață o ortografie retrogradă față cu actuala ortografie din presa noastră.

A scrie în loc de *ea* și *oa* iar *é* și *ó*, a ne ren-toarce la etimologia latină în căutarea vocalelor obscure, a primi iar pe *i* și *ü*, *ü*, *au* etc., a spori semnele, când și așa avem prea multe, nu e practic.

Simplificarea în ortografie să ne fie scopul. Cu cât vom ști face o ortografie mai simplă și mai ușoară, cu atât va avea mai mare viitor. Aceste condițiuni le întrunește însă numai fonetismul pur.

Dr. Victor Onișor.

Dintr'un ziar.

(Urmare)

6 Iunie.

Azi după-amiază între 5 și 6 a fost visita. Ada și eu îl așteptam în grădină, ascunse câte într'un scaun de mare. Când a venit — a mers direct către despărțământul Signorei, după puțină vreme au eșit cu Signora și așa ni-l prezentă:

— Luigi Marcaselli.

Ada și eu am întins mâna. — el le-a primit ambele deodată, cu o mișcare complezantă arătând, că aceasta e un semn al distincțiunii pentru el. Apoi după ce Signora îi arăta locul vis-à-vis de noi — cu maniera ușoară a omului umblat în lume și societate, scutit de afectățiuni și simulări, începui să povestească cu noi.

Ne place în Novi, cum ne petrecem, avem cunoscuți, avem de gând să umblăm în societate etc. etc. La ce i-am răspuns, că noi am venit numai pentru recreare... Atunci el privind în ochii și fața mea, începui să ridă lăz, senin și cu gust. — Da Signorina, cu așa fețe de trandafir! Timp de un cias ne-am petrecut cu el, când a plecat ne-a lăsat o impresie plăcută.

9 Iunie.

Ne petrecem excelent!

Marcaselli a devenit cavalerul nostru fidel. Îmi pare tot mai dragălaş și mai frumos. Ce-i drept, nu e spirit de raritate, nici nu se pare a avea simțiri și cugetări mai adânci, în privința aceasta cred că-i ca mulțimea... însă — așa-i de frumos, vecinic vial, și cavalier cum nu sunt mulți!

Dar azi — mi-au venit în minte și cavalerii de acasă, — Șaleu... Șaleu!... El și-a adus aminte mai des de mine, dovadă ilustratele lui!... Dapoi... el e acasă, și nu la baie de mare, și lui nu-i curizează un Marcaselli frumos și dragălaş!

11 Iunie.

Gustăm plăcerea zilelor frumoase. Marcaselli e neexhauribil în invențiunea amuzărilor și distragerilor, cari ni le arangiază. Signora ne spune că el totdeauna e „așa.“

14 Iunie.

Marcaselli mă învață să inot.

18 Iunie

Eri am mers prea înlăuntru în mare, — așa m'am îmbătat!

Doară de lumina mare a soarelui.

... Mi se părea că marea roțește cu mine, nu vedeam numai puncte galbene într'un câmp verde, și m'a cupris o frică grozavă, apoi o debilitate, o neputință șoadă, — cu forța cea mai mare am făcut încă câteva mișcări apoi... dacă nu m'ar fi îmbrățișat un braț sigur și puternic cine știe ce pățiam! Era el, Marcaselli! Am eșit imediat, petrecută de Signora și Ada, am mers în cabină. La ușa cabinei aștepta el, — cu un valet și scaun de tras, în care am șezut, fără contradicere simțindu-mă foarte debilă.

Ajungând acasă m'am culcat, și după un somn ușor toată spaima mi-a trecut, ca și impresiunile momentane ale visurilor...

Marcaselli prin un bilet a știricit, că eu cum mă simțesc, — e permis să ne cerceteze? Signora m'a întrebat pe mine, și eu am răspuns, că ar fi bucurie pentru mine, dacă mi-ar da ocaziune să-i pot mulțumi pentru bunătatea lui de azi dimineață, căci în spaimă am uitat de tot. Peste câteva minute Marcaselli era la noi, ședeam colo în grădină în scaunele noastre obicinuite, și povestiam de excursiunea pusă în vedere al cărei prim aranjator o fi Marcaselli, când ușa grădinei se deschise, și un tinăr uniformat se apropia către noi.

— Peryni, Peryni!

Alergai înaintea lui. Și el mi-a strins mâna cu căldură. L'am recomandat, — cum a roșit Ada! Dapoi Peryni cât de surprins o privia! E și frumoasă Ada — ca un înger! Ne-am petrecut tare bine.

24 Iunie.

Peryni împreună cu Marcaselli fiecare zi vin la noi. Și Ada mi-a mărturisit, că asupra ei a făcut maiorul impresie adâncă.

27 Iunie.

Azi după amiază a fost excursiunea de gondole pe Adria. Cavalerul meu era Marcaselli, al Adei, de sine se înțelege, Peryni!...

A fost o excursiune încântătoare!

Mai ales rentoarcerea, o seară în veci neuitată! Pe cer de-a rîndul se aprindeau stele privind-se în oglinda mării, iar luntrele cu cioboit lin tăiau urmă în marea întinsă, pe deasupra căreia razele argintii ale lunii au tras un covor neted și strălucitor.

Înainte... înainte... părea că sburăm în infinit... și mi-am închis ochi. Deodată... un ton senin melodios de tenor se înălța în aerul de seară, se ridică pe aripile unui suflet entuziast sus... sus... până în cer!...

Luigi, el cânta... așa de frumos o română italiană. Tonurile din urmă le-a cântat cu un adagio dulce și domol... trecut în șoaptele teestului... „o mia dulce... mia carissima...”

Un aplaus frenetic răsună din toate gondolele

când Luigi amuți... și el repeta refrenul: „o mia dulce... mia carissima!...”

Ne apropiam repede... să vedem deja malul iluminat... șireag gondolele și muzica cânta...

Cu toții la hotel... urmează dans! Ada nu dan-

sează, apoi nici Peryni n'a dansat. După multe rugări am rămas la dans ca să fac o tură două de vals, de tot fin — cu Luigi.

Și a fost un vals divin!

1 Iulie.

Vai Doamne uite ne apropiem de ducă!... Tata scrie, că peste o săptămână-două vine după noi.

Și vom părăsi marea, Novi, și pe Luigi! Azi am spus cavalerilor noștri, că acuș-acuș ne rentoarcem acasă.

Peryni era ca opărit: — Cum așa, deja?! Deja!... De sine se înțelege și Luigi ne compătimește că mergem!

Însă și ea!...

...„O mio dulce, o mio caro...”

4 Iulie.

Ada cu Peryni își bat cu ceva capu se înțelege foarte bine!...

8 Iulie.

Ada mi-a mărturisit că-i amoretată în Peryni, ei da, am dedus eu aceasta! Peryni se mulțumească lui D-zeu,

că un înger ca și Ada îl are drag, — că și el o iubeste mult, asta e numai natural.

Planul lor e: — când se va rentoarce maiorul acasă, din Novi la Viena se va opri în Graz, și-i va cere mâna, apoi peste o lună-două le-o fi cununia, — pe mine m'or chema de paranimfă.

La preumblare.

11 Iulie.

Azi am primit epistola că în 16 Iulie sosește tata, și să fim cu bagajul pachetat. Doamne! Ada nu e indispusă de loc, e și dragălaș maiorul, și atât de iubitor și gentil cu Ada. Luigi e tot cu noi. Mi-a dat fotografia lui, și mi-a promis multe, multe ilustrate, și că va veni odată în Ardeal... oare când...

16 Iulie.

Tata a sosit și l-a surprins, ce bine caut, — poi-mâne plecăm... Ada nu voiește, ca Peryni să întreprună scâlzile, deci vom merge „seul“ către casă. Imi este dor de acasă, și totuși... așa bucuros ași sta încă aici!...

18 Iunie.

A fost cină de adio.

Ada și Peryni aveau dispoziție bună, eu nu prea! Luigi a povestit tot cu tata.

19 Iunie.

Peryni și Luigi ne așteptau la vapor, cu câte un buchet de roze albe. Și ne-am luat adio dela bunii bătrâni, Signora și Signorul Faceeri, apoi Luigi și Peryni. Vaporul se mișca lin... Adio!... Adio!... La revedere, ziceau surizând Ada și Peryni.

Pe tren către Graz

E obositor să te sui și cobori pe vapor, pe tren, de pe un tren pe celalalt...

Acuma n'avem voyage așa de plăcut!... Gândurile ne-au rămas în Novi, iar trenul fuge, fuge cu noi tot mai departe... Ce panoramă sublimă și variată... ei acuma numai tata o privește... Călătorii să suie și cobor, nici nu-i vedem...

Novi!... Novi...

Graz 21 Iulie.

Măne mai departe.

Viena 22 Iulie.

Tot mai departe... Și tot mai aproape...

Budapesta 22 Iulie.

Trecem ca fulgerul...

Ardeal 23 Iulie.

Cum mi-a bătut inima când te-am văzut, tu dulce loc natal!

Oh scump Ardeal, oare cum am putut rămânea departe atâta vreme de dealurile și munții tăi muschioși! Și tu sășorul meu drag și liniștit, cum am putut să-mi lipsești. Iată casa noastră, mare, albă, cu ferestrele ei lucitoare, cum privește și ne chiamă dintre brazii totdeauna verzi, și la marginea grădinei sălciful de-a lungul părașului, unde am petrecut atâtea oare dulci ale copilăriei, par că mă invită iarba de sub umbra crengilor lui... Și ce parfum reîntăritor al fânului uscat, amestecat cu mi de parfumuri de ale florilor, e răspândit în aer! Ni mama... mamă, dragă, scumpă buna mamă, ea vine înaintea noastră, ne salută din departe, iute, iute surugiule! — Mamă!

Și mama lăcrimează, mă sărută, mă desmiardă și îmbrățișează, ți-e bine pușor, cauți de tot bine.

— Mamă!

Peste două luni.

Azi am primit invitarea Adei, și întrebarea făcută în modul ei dragălaș, că pe cine vreau să am de cavalier la nunta ei (pe Marcasselli?...) să-i scriu hotărît, ca pe acela să-l invite de paranimful meu.

Am mulțumit de atențiune, — eu merg pentru dînsa și nu pentru cavaleri... însă totuș mi-ar cauza bucurie, dacă l-ar invita pe Șalcu, care e cunoscut și camarad vechiu a lui Peryni. — Da, pe Șalcu...

Olga Dorina Poruțiu.

Despre educația fetelor.

Se discută — când nu se discută oare? — despre educația tinerelor fete. Aceasta este o chestiune arzătoare în ceasul de față și în tot-d'una foarte interesantă.

De când există lumea cugetătoare, nu există un spirit luminat, care să nu fie pasionat pentru ea.

Ascultă, întreabă un domn bătrân pe un tinăr, dacă ai avea puterea să fasonezi sufletul femeii d-tale, cum ai vrea ca să fie sufletul ei?

Pentru un moment, inchipuește-ți c'ai fi un nou Pygmalion. Poți nu numai ca să-i modelezi corpul după capriciul tîu, dar poți modela și spiritul soției d-tale, dacă mi-e permis să mă exprim ast-fel.

— Ia spune-mi, ți-ai alege o ignorantă sau o savantă?

— Dacă ași avea o femeie bună, dulce, blândă, devotată și frumoasă, susceptibilă să mă întrebe dacă Că-lărașii se află în Doljiu și incapabilă să-mi scrie fără ea să facă tot atâtea greșeli câte cuvinte 'mi-ar scrie, ași suferi enorm de mult. Inzadar ași căuta să scuz ignoranța ei, prin dragostea cea mare ce ar ave-o pentru mine, prin extrema'i candoare și mi de alte motive asemănătoare, simt că n'ar trece multă vreme până ce m'ași despărți de dînsa, incapacitatea în care s'ar afla ea să mă ghicească, ar fi cauza că cu toată dragostea mea pentru dînsa n'ași avea nici o plăcere ca să rămăi în tovărășia ei.

Dacă ar fi ceea-ce se numește savantă, of! că ași

avea și mai mare oroare de ea. Această categorie de femei, detestabilă deja în vremurile depărtate, azi când România a făcut nise progrese atât de mari, mi se pare mai grotască și mai odioasă.

Pedanteria detestabilă sub toate formele devine urăcioasă când poartă fustă.

Justul mijloc, iată ce ași dori. Femeia ce 'mi-o visez să nu fie proastă nici prin ignoranță, nici prin vanitate. Să fie înainte de toate o femeie de inimă; să aibă spiritul cult, rămânând modestă, dar să fie susceptibilă să înțeleagă și să se entuziasmeze pentru ceea-ce e frumos în artă ca și în morală. Ași vrea ca să 'i șeară bine: să știe să se ție mândră. Ași preferi-o distinsă și elegantă cu liniamente regulate; și ași mai dori ca să aibă gustul casei și să nu desprețuiască nici una din datoriile ce cad în sarcina unei bune gospodărese.

— Dar ceea-ce doresti, scumpul meu, este o femeie perfectă! îi spuse un tiner din societate.

— Nici de cum, fiind-că îi cer numai calități și virtuți mijlocii.

Stiu în adevăr că nimic nu e mai greu de ținut de cât justul mijloc. Unii pretind chiar că e ceva ilusoriu de a 'l căuta, și mai mult încă de a 'l păstra. Cu toate acestea eu cred că lucru e posibil. Cred mai cu seamă că fericirea există numai acolo unde există concordanța de gusturi, de sentiment, de educație primă, și că a sti cine-va să fie mulțumit de situația sa, când ea este convenabilă, dar modestă, este mijlocul cel mai sigur pentru ca cine-va să se afe fericit. După părerea mea nu trebuie să fim nici invidioși, nici nvidiați...

— Dar limbile străine, întreabă iarăși bătrânul, ar intra și ele în programul d-tale?

— Vezi bine că da, căci nu există un mijloc mai bun pentru a deschide cui-va mintea, de cât să înțeleagă pe autori și să aprecieze cugetările lor, de cât a-i putea citi pe fie care în propria sa limbă.

(A. P. R.)

— Socotesc că muzica și pictura trebuie să facă asemenea parte din programul de instrucțiune al unei femei, cu condițiune ca ea să lucreze în mod serios aceste arte de agremente și că la concert sau la muzeu, studiile ei să-i permită să aprecieze pe maeștri și să priciapă operele lor.

După părerea mea, nu este iertat unei femei din zilele noastre ca să ignoreze fie și cel mai mic lucru. Repet chiar încă o-dată că 'i este riguros interzis ca să fie pedantă. Ea trebuie să poată să stea la vorbă cu bărbatul ei, să se intereseze de studiul fiilor ei și să nu socotească nevrednică de dinsa nici lucrările manuale, nici datoriile unei femei gospodine.

Dacă ar trebui să conlucrez la educația soției sau fiicei mele, ași voi să se găsească vreme pentru toate, chiar și pentru cuhnie, și v' rog a crede că ași avea grijă să nu uit nici îngrijirile fizice. Cu toate că profesorul de dans nu mai are azi importanța ce i se dădea în vremurile de altă dată, ași cere totuși din punctul de vedere al esteticeii, sau al grației ca o femeie să stie să danseze, să salute și să umble în mod convenabil.

Gimnastica este bună pentru dezvoltarea ei fizică; călăria și sporturile în general, când cine-va nu face abuz de ele, au asemenea utilitatea și farmecul lor.

Dar arta este pentru aceasta ca și pentru restul o chestie de măsură.

Și fiind-că părerea tinerului eăpătase aprobarea tuturor, se mai discută apoi pentru a se ști care dintre junele fete din anturaj, răspundeau la acest program atât de perfect și atât de înțelept.

Vai! Vai!... Trebuie să recunoaștem că numărul era foarte restrins. Unele răspundeau, la o parte a programului, altele la altă parte; puține numai, e trist de zis foarte puține știau să intrunească amândouă condițiunile, adică a fi menagere și femei de societate.

Elise Nancovicî.

— C u n u n a . —

— Obiceiu poporan —

Lucrare cetită în ședința din 14 Aprilie 1894 a societății „Petru Major.”

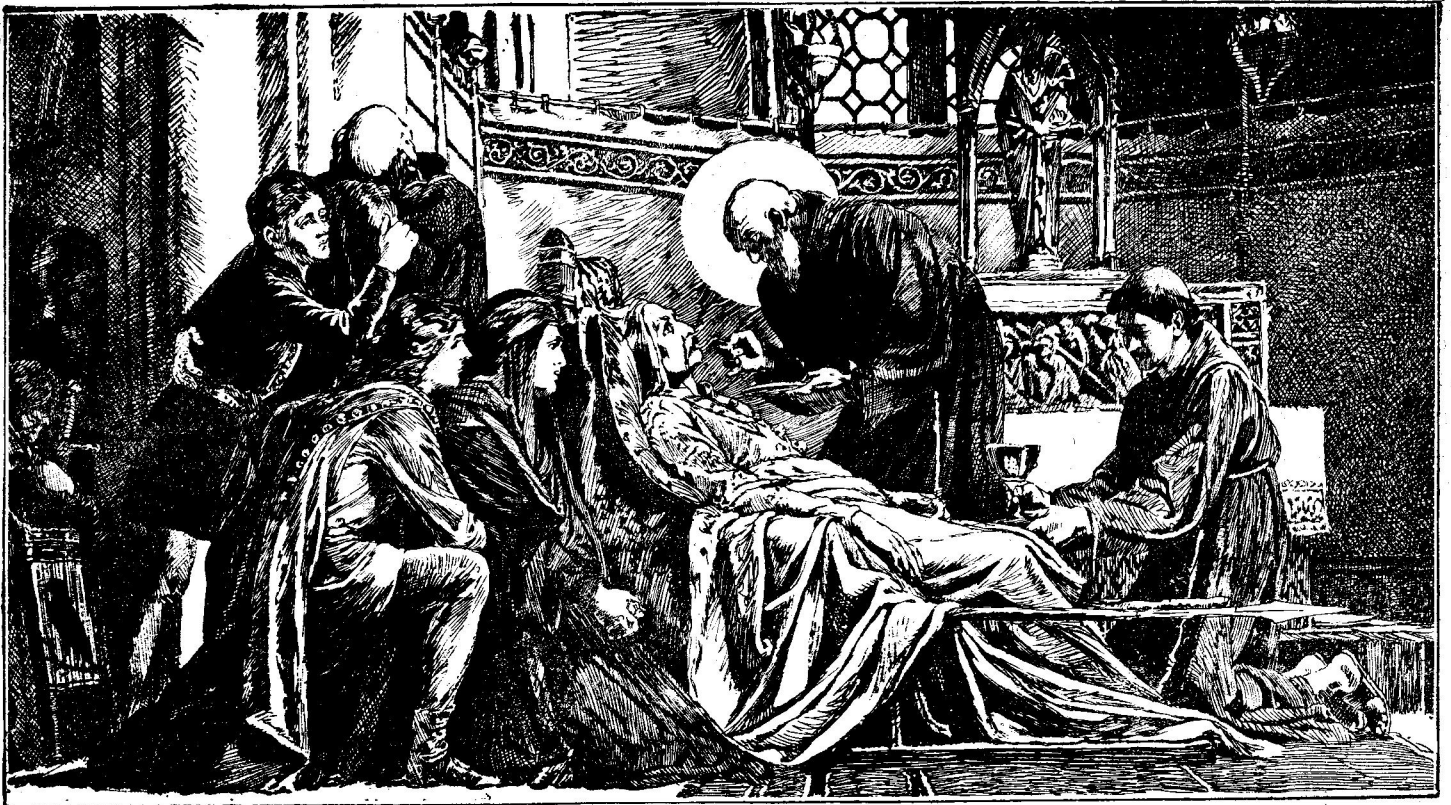
A trecut Ilie proroc, peste vre-o săptămână-doie se începe seceratul. Dacă în ziua de Ilie proroc a fost vreme bună și n'a tunat au să fie bune alunele și țarina va aduce roade cu belșug. Holdele sunt frumoase, au început să se îngălbinească în urma căldurilor de pe la sfârșitul lunii lui Iulie. Gazdele încep a se gândi la secerat. Până acum au urmat cu mare

hârnicie făcutul fânului, dacă a fost iarbă groasă locurile sunt pline de *fârcituri*. Cine a început de cu bună vreme la cosit, pe la Ilie proroc e aproape de gătenie, nu mai are încă 10—15 cosași și otava, la care nu se apucă cam până după secerat.

Seceratul la noi se începe așa ca prin jumătatea primă a iunei lui August. Sămănături de toamnă nu

se fac de fel, din pricina ținutului muntos sau deluros care nu se poate împăca cu sămănăturile de toamnă care peste tot așteaptă un pământ mai bun. De geaba au încercat Nemții în vremea grănițerismului pe când moșul meu era copil cu cămeșă lungă, au silit pe oameni să semene de toamnă și dac'au văzut că nu se face nimic, a rămas cum a lăsat D-zeu. Înainte de aceea și de atunci încoace sămână numai de primăvară, anume holde de secerat: de grâu: irița ori scurtă cu pâr, ovės, orz și mai rar săcără. Grâul se face frumos mai ales la vârfuri de deal și la fețe, locul trebuie să fie bun, dar nu gras tare, căci atunci holda pică și tot n'ai nici o hasnă.

Când se apropie timpul seceratului la noi se reîntorc calicele *de la țară*. Trebuie se spun, ce se înțelege la noi sub expresiunea „țară.“ E cunoscut, că ținutul Năsăudului, care cuprinde colțul din nord-ostul Ardealului, și de care se ține și comuna mea natală — Zagra, a fost teritorul fostului regiment al II de graniță. Toți cei ce au locuit pe acest teritor între anii 1763 și 1851 au trebuit să fie militari, afară de cei ce erau absolut incapabili și Ovreei, cari s'au înuibat numai cam după anii 40. Aceștia toți se numiau pe sine *grănițeri* și erau oameni liberi, iar pe cei ce locuiau afară de teritorul regimentului îi numiau *țărani*, iar ținutul lor *țară*. Aceste numiri au rămas

Moartea lui Ioan Huniadi.

până astăzi tot în același înțeles. E caracteristic, că *țerenii* numese pe grănițeri *g'id'ican'i*, ținutul lor însă *g'id'ic* (care vin din vorba ung. vidék). — De aceea delă noi, când se începe seceratul *în țară*, unde se seamănă de toamnă, se duc femeii mai sărace a seceră la *țară* ori pe la *Sași*, nu doară că pe la noi nu ar găsi de lucru, ci pentrucă acolo seceră *cu ruptul* și capătă plăți mai bune. Pe când se sfârșește cu secerișul la țară, se începe la noi, deci vin acasă puterile muncitoare și se spune că vin încărcate de bani, la care le-a unblat bine treaba, ba mai povestesc c'au

văzut și „ghezeșul.“ Fiindcă am pomenit în trecere această migrațiune a femeilor, voi spune că este un fel de migrațiune și a bărbaților. Bărbații, bine înțeles mai săraci, care n'au *găzdușagul* cât se aibă ce lucra toată vara, cât ce trece Săn-Petru se duc a cosi *în Moldova* adică în Moldova. Dar aieva ei nu merg în Moldova ci în părțile mărginașe ale Bucovinei pe la Coșna, Dorna, Căndreni etc. Se reîntorc când vreu să-și cosească și puținul lor de acasă. E notoric și aici că poporul nu prea vrea să știe de Bucovina, ci numai de *Moldova de odinioară*.

Și acum, d-lor, după o digresiune atât de mare dați-mi voie să încep la obiect.

* * *

E vorba de cunună.

Multe feluri de cununi sînt în lumea asta, dar numai un fel e cununa despre care voiu să vorbesc eu. E obiceiului de a aduce cunună când se sfârșește cu secerișul grăului.

E un obicei dintr-acele mai interesante la poporul nostru.

Cununa o aduc mai ales gazdele mai cu stare, și cu deosebire dacă au la casă ficiori sau fete mari.

Cine are de gând să aducă cununa trebuie să-și întocmească trebile de cu bună vreme. Încă de cu primăvara, când își face planul de arat, trebuie să potrivească așa lucrul, ca holda aceea de grâu, de unde intenționează să aducă cununa, să se coacă mai pe urmă, ca așa să o secere la inchiere și prin urmare să pună cununa secerișului de grâu. E cerința ca o astfel de sămănătură să fie pe un loc mare și să se facă grăul bun, și frumos. Încă când pleacă cu semința de acasă e obiceiul să o ude cu nu știu ce fel de apă, în care s'au stîns cărbuni și s'a descântat: aceasta ca holda să fie curată de mohor și alte erburi netrebuicioase.

Colea cam cătră sfârșitul lui August când se apropie secerișul de gătenie încep oamenii a se gândi la cunună.

La cea din urmă holdă de grâu se aduce cununa.

De multe ori se întimplă ca să nu capeți secerătoare, de oarece fiecare se grăbește să gate cu al său mai întăiu ca nu cumva holda să se răscoacă. Dar când ai să aduci cununa, încă de mai înainte se angajează mai ales fetele și se chiar îmbie să le chemi la secerat.

În ziua hotărîtă apoi își capetă gazda secerătoare cât de multe, mai ales fiind și holda mare, să meargă lucrul cu spor. E bine dacă sînt la casă ficiori, fete, c'apoi de-a dragu-ți vin. — Des de dimineață se adună la gazdă toate secerătoarele și pleacă la holdă, întovorășite de un ficior doi, cum dă D-zeu, care să pună elăile. Drumul până la holdă îl percurs cu povesti, șaguese și fac voie bună, cum îi peste tot firea Românilui.

Ajunse la loc fetele se apucă de lucru, care de care se păzește mai tare, să facă mai mulți snopi și să n'o întreacă alta. Lucrul nu-i vorbă că merge cu spor. Căntecele se înțeleg, căci nu se poate închipui să fie adunate mai multe fete la un loc și să tacă.

Holda-i ca păretele,
O seceră fetele

Și-și cântă cântările
De răsună văile.

Sau:

Dimineață ne-am sculat
Ne-am lăut, ne-am peptinat
Și la holdă-am alergat
Holdă ca păretele
Secerat-o fetele,
De unde cununa pleacă
Multe caré se încarcă,
De unde cununa vine
Multe caré-or veni mâne.

Și tot așa merge lucrul în voie bună și cântări, de într'adevăr răsună văile și pădurile.

Încă de cu bună vreme ficiorii se aruncă la pădure și taie pari pentru elăi. Dar trebuie să taie pari ominește, nu fiecă elenciuri strimbe, ci care lemne sînt drepte cum îi lumina, căci la din contră îi apucă fetele la batjocură, și de multe ori o batjocură de tot mușcătoare cu fel de fel de asămănări. Slujba lor nu e alta decât să adune snopii și să-i pună elăi.

Fetele asemenea de cu bună vreme aleg două dintre ele, care sînt mai pricepute, să împletească cununa. Acestea cam dela amiază lucră numai la cunună. Anume mai întăiu aleg spicele, anume spicele cele mai mari și mai frumoase, fruntea grăului. Se așază apoi în mănunchiuri și împletec cununa. se înțeleg fără grabă și cu grijă ca să fie cununa mândră. În timpul cât împletec celelalte fete le cântă cum să facă și să dreagă, că:

Puneți spice cu soție
Gazda D-zéu să-l tie
Fă cununa plinișoară,
Să nu fie prea ușoară
Să se bucure gazda,
Că i-o fost deasă holda.

Sau alta ca cea următoare, în care urează fetelor ce împletec:

Să trăiască fetele,
Ce împletec cununile,
Să împletească încă multe
Și de-aceia înainte.

Cântă apoi la adresa gazdei și a stăpânei avisându-l să se îngrijească de coșuri și să le măture:

Mătură-ți doamnă curtea,
Că-ți aducem cununa;
Mătură-ți doamnă coșu
Că-ți aducem grâu roșu
Și îl mătură de pleavă,
Că-ți aducem grâu de treabă,

sau:

Strânge grăul de prin coș
Că-ți aduceam mai frumos,
Mai frumos și mai curat,
Cu mohor ne-amestecat

sau:

Să trăiască domnu nost
Să samine grâu frumos.
Să vadă ce-a răsări
Cât de cu noroc a fi;
Să trăiească și doamna
Să samine cununa
Să vadă ce-a răsări
Cât de cu noroc a fi.

Ba se mai îndeamnă secerătoarele una pe alta
ca să gate mai iute pe socoteala stăpânului în modul
următor:

Domnu nost s'o laudat,
Că de i-om găta holda
Ne-a da vin cu feria
Și horincă cu cupa
Doară ne-om pute 'mbăta.

Când is coalea cătră sară aproape să sfârșească,
uitându-se înderēt și vȳzȳndu-și lucrul le vine a cânta:

Secerat-o fetele
Holdă ca pȳretele,
Fetele o secerat
Ficiorii clăi o 'nșirat,
Stau clăile tot rȳnduri
Ca cȳtanele 'n țuguri.

Așa trece ziua pe nesimțite, când colo vezi că
soarele-i numai de un stȳngin de deal. Holda încă
se găta, fetele sȳnt harnice, ficiorii asemenea. Locul
ii plin de clăi, care trebuie să stee drept și să nu le
treacă prin gȳnd să se prȳvală, c'atunci ne dau ficiorii
de rușine.

Dar la urmă, iată cununa-i gata, lucrul s'a sfârșit
Se gȳtesc să plece cătră casă.

Cea mai tinȳră dupȳ vȳrstȳ dintre fete duce cu-
nuna pe cap, pe drum merge în mijloc, iar celelalte
o încunjurȳ de toate pȳrțile ca și când ar fi vrȳnd
sȳ-i facȳ gardȳ.

De când au pornit dela loc și pȳnȳ acasȳ cȳntȳ
fȳrȳ încetare dupȳ o melodie anume a cununei, trȳgȳ-
natȳ, dar frumoasȳ. De-a dragu sȳ ascultȳ un astfel
de cor de fete, cu glasurile lor dulci, atȳt de melo-
dioase și de un timbru plȳcut. Dar și versurile sunt
atȳt de frumoase, ca tot ce e productul poporului.

De unde cununa vine
Remȳne țarina plinȳ,

De unde cununa pleacȳ,
Remȳne țarina 'ntreagȳ.
Cu una de unde vine
Multe clȳi s'or pune mȳne,
Cununa de unde pleacȳ
Multe carȳ mȳne 'ncarȳ

Mai cȳntȳ și laudȳnd pe fata care duce cununa:

Cine duce cununa
Dreaptȳ-i ca și lumina
Ca lumina cea de cearȳ,
Care-o pun domniȳ 'n pȳharȳ,
Ca lumina cea de sȳu
Care-o pun domniȳ 'n bocȳu

ori:

Cine duce cununa
Curatȳ-i ca lumina,
Da pe lȳngȳ asta fatȳ
Nici lumina nu-i curatȳ.

Cu cȳntece și cu voe bunȳ se apropie de sat,
scoborȳnd sau de pe vr'un deal ori venid de pe luncȳ,
cum se intȳmplȳ, ca din care pȳrtȳ a hofarului se aduce
cununa: Chiar se amestecȳ ziua cu noapȳta cȳnd sosese
sau doarȳ a 'noptat, ori cum fiind tȳcere peste sat,
cȳntatul se aude din depȳrtare. Semn, ba dau chiar
cȳntȳtoarele semn, prin cȳntec ca urmȳtorul:

Deșteptȳți-vȳ ficiori
Nu ședeți ca 'n șȳzȳtori!
Luați cȳte-o corȳ 'n mȳnȳ
Și vȳ duceti la fȳntȳnȳ
Și cu apȳ o umpleți
Ș'apoi pe noi ne muiȳți.

Ei bine, ficiorii sau chiar și oamenii de altȳ vȳrstȳ
nu stau nepȳșȳtori, ci așteaptȳ, cu cofele pline, cȳte
trei, patru împrumutȳ chiar și de pe la vecini și aș-
teaptȳ cununa. E obiceiul sȳ ude cununa, dar nu
intrȳtatȳ cununa, ci pȳ fetele, care o aduc. Cȳt ce
intrȳ prin sat auzi numai la strigȳt și chiotȳ, cei ce
așteptau gata au aruncat apȳ pe fete și cununȳ. Fetele
intrerup cȳntecul pe cȳteva clipite și încep a țȳpa, ba
și grȳbesc pȳșii, doar vor scȳpa nemuiete, dar asta nu
se intȳmplȳ, cȳci multe cofe pline le așteaptȳ pȳnȳ ce
ajung acasȳ. Dacȳ scapȳ dintr'un loc, nu scapȳ din-
tr'altul. Cȳntecul insȳ merge mereu, douȳ-trei secunde
de se intrerunpe și iar il urmeazȳ. Se mai alȳturȳ
și alți ficiori și merg mai departe.

Cȳte-odatȳ, se fac și glume, dar glume cam proaste
anume în cofe pun și pietri și le aruncȳ cu apȳ.

Gazdele de acasȳ așteaptȳ sȳ soseascȳ cununa.
Așteaptȳ pe secerȳtoareȳ cu plȳcintȳ, colaci și
mȳncare bunȳ, pe de-asupra beutura — holireȳ, cum

ii zic la noi, care nu poate să lipsească la voe bună.

Când se apropie cununa de casă se aude un cântec de înștiințare :

Deschideți gazdă poarta,
Că vinim cu cununa,
Deschideți gazdă coșu,
Că vinim cu grâu roșu.

Stăpânul casei iese întru intimpinare, dar nu cu mâna goală.

Sosind cununa una dintre fete, care e bună de gură și nu rușinoasă și mai ales, dacă se poate cea ce a adus cununa zice următoarele, ca un fel de staroste :

Bună seara domn de țară,
Ai eșit cu plosca-afară
Înainte cununii,
C'ai gândit, că n'om vini.
Noi de mult am fi venit,
După cum a fost grăit,
Da o fost grâu 'nealcit
Și noaptea ne-o năpădit;
Noi de mult am fi plecat
Da o fost grâu călcat
Și noaptea ne-o apucat
Noi am auzit odată,
Că-ți fi având curți de peatră,
Bată-și Francii caii-și bată
Și la căsi să nu străbată.
Noi de trei zile-am pornit
S'amu abia am sosit.
Dumnia-voastră v'ati mândrit,
C'aveți un voinic cinstit:
Cinci miertē i-ati măsurat
Și la moară l-ati mănăt
Moara nu o fost acasă
Și morariul după masă
Și aiesta meșter mare
Nu s'o sfișit așa tare:
Făcu cioc-poc
S'o venit moara la loc
S'o turnat voinicu 'n coș
Cinci miertē de grâu frumos
Ca și fața lui Christos.
După ce l-o măcinat
Iute 'n samă vi lo dat.
Noi așa am auzit,
De nu cumva ne-am greșit,
C'aveți nouē jupănese
Dela Tēligrad alese,
Trei cernea; trei frământa
Și trei în cuptoriu băga,
Ș'a făcut colac frumos
Ca și fața lui Christos;
De rumpeți colacu'n două
Și ne dați o țir' și noauē

Și mie mi s'ar cădea
Pentru osteneala mea
Batăr un păhar de vin
Să fie feria deplin
Gazda îi cu voe bună
Gândește c'a avea cunună.
Noi cunună nu i-om da
Până ce ne-a arăta
On voinic, da cu musteață.
Să sărute cu dulceață
Cum să nu vē fie greață,
Să nu fie dela vatră
Cu gura căscată,
Să fie dela masă,
Că ni-s fetele frumoase.
Și nici atunci nu ț'om da
Până ce nu-î arăta
O ferie de vinars
Lângă dinsa ceteraș
Și v'o zece ficiorași
Să ne 'nvērtă după mână
Cum îi datina rumână
C'asa-i frumos la cunună,

Se înțelege, că gazda trebuie să fie pregătit să împlinească toate cele cuprinse în acest fel de dicție.

Apoi urmează predarea cununei în mâna gazdei cu următoarele cuvinte :

Dintr'un spic
Ias'on otic
Din o mână
O mērtă plină,
Crească stogu cât casa
Și vravu cât masa.

Secerătoarele sunt udate din cap până în picioare ori să mē fălesc de espresia dela fața locuului : *ca și cum ar fi eșit din hălboană*. Se așează cu toate pe lângă masa așternută, încărcată de plăcinte, gazda încapă a cinsti din ploscă, ori din glaje. — Să vezi cum se mai îmbie fetele, când le ajunge ca să bea, atâta mai sărută păharul până ce beu câteva picături. Dar cum le mai rid ficiorii!

Pe urmă cineață între ris și voe bună. După ce au sfișit, fetele merg în grabă acasă și se în schimbă cu alte haine uscate și cât bați în palmi vin înderēt, ca să se înceapă partea cea mai bună — jocul.

Intr'aceea, în lipsa unui ceteraș mai bun în sat, e aici și Pașcu cu glanetul (clarinetul) și Bulela dela Poieni cu scroafa lui. Orchestră completă. Ficiori de asemenea s'au adunat și fiind toate gata, se începe jocul, care ține până ce nu mai pot, până târziu după miezul nopții. —

Victor Onișor.

Masa studenților în Blaj.

— Apel —

Nisuinta manifestată în anii din urmă, de a înființa pe lângă școlile noastre mese pentru studenții mai săraci, își veselește din recunoașterea unei lipse mari și dureroase.

Toți se interesează de aceasta mare cauză publică, știu, că a devenit una dintre cele mai insistente necesități ale timpului, de a sări întru ajutorul tinereții studioase și în ceea ce privește nutrețul ei trupesc. Studiul peste tot reclamă, ca o condițiune de căpetenie, un trup sănătos și binehrănit. Sistemul instrucțiunii moderne înseamnă pretinde, mai mult ca ori și când, o îngrijire serioasă a trupului, pentru-că acest sistem reclamă prin mulțimea și varietatea studiilor o deosebită încordare a puterilor sufletești și trupești.

Fată de numeroasele și feluritele recerințe ale instrucțiunii, tinerețea noastră studioasă se găsește între niște condițiuni din cele mai slabe. În lipsă de locuințe destul de spațioase, mulți elvi ai școlilor noastre sunt osândiți a trăi în niște căsuțe mici, umede, lipsite și de aer și de lumină; iar în privința traiului sunt în mod neîndestulitoriu provăzuți. Organismul nehrănit cum se cuvine înseamnă, și angajat în același timp la cea mai încordată muncă, între stări igienice necorespunzătoare, nu numai nu se poate dezvolta normal, ci slăbind își pierde toată energia și toată puterea de rezistență contra multelor și feluritelor morburii, cari ispitesc sănătatea tinerilor mai ales.

Pentru astfel de cazuri nenorocite, învățătura costisitoare, în loc să fi fost o binefacere, a devenit un blăstăm, și toată cheltuiala de bani și de energie depusă de către învățători și învățacei, a fost făcută în deșert spre pagubă ireparabilă a particularilor, ca și a comunității obștești.

Fiind însă, că atari pagube nu se pot delatura cu totul, trebuiesc deci prevenite. Și între măsurile preventive ale acestor rele sunt și mesele pentru studenți. Importanța lor în privința aceasta este recunoscută de medici și pedagogi de o potrivă. De aceea și la noi s'a deșteptat în timpul din urmă o preocupare publică pentru aceste folositoare instituțiuni. Scopul lor este de a oferi studenților, gratis ori în schimbul unei taxe de tot modeste, mâncare caldă, suficientă și nutritivă, macar odată în zi, ca astfel studenții bine provăzuți fiind, și se poată bine și trupește și sufletește, și se poată presta cu succes munca spirituală ce li-se cere, fără dauna sănătății și vigoarei lor trupești. În același timp ele tind a pune pe elevi, cel puțin la masă, sub o inspecțiune părintească, și a împuțina astfel grigile părinților de acasă.

Dacă aici în Blaj nu ne-am îngrijit mai curînd de înființarea unei astfel de instituțiuni, este nu pentru-că am fi ignorat necesitatea și importanța ei, ci pentru-că aici a existat mai întâiu la Români o atare instituție.

Întru adevăr „masa studenților“ din Blaj s'a înființat, într'un înțeles oare care mai larg, de odată cu însăși școlile, cari acum de aproape 150 de ani revărsă asupra neamului binefăcătoarea lumină a culturii.

Intemeietorii de pie memorie ai acestor, celor mai

vechi școli românești din patrie, au prețuit de sigur foarte mult învățătura, ca hrană a vieții sufletești. Așa de sus au ridicat ei în gândurile lor sfinte actul luminării minții cu lumina înțeleptelor învățături, în cât îl numiau cu o caracteristică expresie frângerea sfintei pâine a învățături. Cu toate acestea ei nu-și uită nici de hrana trupului; mai ales că și atunci, ca și acum, cu deosebire fii țărânelor noastre împoporau școlile. Astfel pe timpul episcopului Petru Paul Aron — cum spune Samuil Clain, — se aflau în Blaj deja 300 de studenți, și episcopul „i ținea cu pâine, și la prasnice și cu fiertură, pe unii și cu haine și cu cărți.“

Esemplul fericitului fondator al școlilor, a fost imitat cu belșug de toți succesori săi. Atanasie Rednic a lăsat școlilor toată averea sa; Grigorie Maior a înființat fondul pentru pâine, pe care toți arhierii următori l'au susținut, îmbogățindu-l așa, în cât și astăzi, fie-care student cu purtare bună și progres îndestulitor este provăzut gratuit cu pâine.

Ca să nu mai amintim de numeroasele fundațiuni de stipendii, cari tot spre susținere servesc, ne oprim la actul marelui metropolit Vancea, care a întemeiat două internate frumoase, unul pentru băieți și altul pentru fetițe. În aceste institute sute de inși primesc proviziune completă pe lângă o taxă modestă, sau chiar gratuit. Dar ori cât de mult ar fi făcut Arhierii de fericită pomenire ai Blajului pe acest teren, astăzi nu mai este îndestulitoare părinteasca lor îngrijire, din care de alt-fel, atâtea sute și mii s'au împărțit și se împărțesc. Internatele cele două sunt prea strimte pentru a putea primi la buna lor masă pe toți cei avisați la un trai mai sănătos. Și chiar dacă ar avea loc să-i primească, nu ar avea de unde să dea mâncare tuturor celor lipsiți. Fundațiunea de pâine de asemenea, ori cât de folositoare ar fi fost și ar fi, nu mai este îndestulitoare. Căci numai cu pâine și cu firmituri de bucate de pe acasă nu se pot nutri studenții în mod îndestulitor.

Lipsa aceasta se simte de mult, dar acum a sosit momentul suprem, pentru a întreprinde tot ce ne stă în putință, spre a satisface necesităților mai ardente. Ceea ce recunoșcând inteligența română din Blaj, întrunită în 16 Februar n. 1902 într'o ședință anume spre acest scop conchemată, a hotărît se adreseze un apel către toți aceia, cari au beneficiat când-va de școlile din Blaj, sau știu apretia importanța lor pentru poporul românesc, rugându-i să binevoiască a-și da concursul generos la înființarea unei mese pentru studenții dela școlile române greco-cat. din Blaj

Comisiunea aleasă în acea adunare, a cerut de la Prea Veneratul Consistor Metropolit din Blaj, patronul suprem al institutelor noastre, autorizarea de a face o colectă în favorul mesei studenților, ceea ce i-s'a și dat prin rezoluțiunea consistorială din 4 Martie 1902, Nr. 1166. Drept aceea, subscriși membrii ai comisiunii de doi-sprezece venim prin aceasta a ne împlini misiunea ce ni-s'a încredințat, apelând cu toată dragostea frățească la toate inimile generoase, cari știu

prețui valoarea instituției, ce proiectăm, să alerge cu ofertele lor întru ajutor.

Prin glasul nostru cer ujtutor acele așezăminte românești cari de un veac și jumătate au revărsat lumina culturii în mijlocul poporului nostru, și cari mai mult de un secol, au fost unicul nostru far cultural.

Prin glasul nostru se adresează școlile din Blaj către toți fii săi și către fii acelora, cari sub scutul lor s'au învrednicit de puterea învățăturilor, cu ajutoriul căreia și-au făcut stare și avere și poziție de onoare în societate.

Prin apelul nostru împloară ajutoriul de recunoștință al fililor săi acea „alma mater,” care atâția fii luminați a dat vieții — și îl împloară, nu pentru sine ci pentru acei fii ai poporului, pe cari de acum înaintea vrea să-i crească și să-i învețe spre binele neamului nostru.

La vocea acestor vechi așezăminte culturale asociem și noi cu toată credința cuvintul nostru rugătoriu. Pentru-că noi credem firm și tare, că este acum timpul suprem, să contribuim și noi fie-care din ceea ce ne-a dat Dumnezeu, spre a susține și desvolta acele așezăminte, pe cari tot numai arhierii noștri le-au întemeiat și susținut cu mari jertfe spre binele nostru obștesc. Este nobil și frumos, ca la rindul său și inteligența să-și arete tributul recunoștinței sale pentru binefacerea primite, și să facă ast-fel și ea binefaceri pentru întemeierea mai bună a viitoriului nostru comun.

Garanța acestui mai bun viitor și titlul de onoare al inteligenței române este tocmai faptul, cu în tot-de-una ea a înțeles rolul și datorința sa.

Școlile din Blaj au experiat nu de mult cu multă mângâiere generositatea inteligenței române. Când în lipsa sa mare, gimnasiul din Blaj a apelat în 1893 la ajutoriul public, în scurtă vreme nu mai puțin, de cât 20.000 fl. i-s'au trimis spre acoperirea urgentelor sale necesități.

Animati de acest frumos exemplu al virtuții românești, apelăm acum de nou, cu neclintită încredere și ne rugăm în numele acestor școli, ca să nu li-se denege nici acum generosul sprigin.

E vorba de a înzestra cu o nouă putere aceste școli, cari în curind vor avea să serbeze iubileul existenței lor de 150 de ani. Nu este chip de a serba mai demn și mai potrivit acest dat de mare importanță istorică, de cât a întemeia nouă instituțiuni, cari să fie completarea desevirșită a iubilarelor așezăminte.

Sus deci inimile! Să dovedim, că înțelegem rostul așezămintelor culturale românești și că știm și lucra, și jertfi, pentru înaintarea și desvoltarea lor.

Să dovedim, că suntem vrednici urmași ai acelora, cari între mii de suferințe și piedeci de tot soiul au știut să înființeze locașuri de învățatură, spre a ne înzestra pe noi cu puterea nebiruită a culturii și moralei!

Blaj, din ședința comisiunii de 12 ținută la 16 Maiu 1902.

Iosif Hossu

canonic, dir. gimn., președintele comisiunii.

Georgiu Muntean

director al institutului preparandial.

Iuniu Br. Hodoșiu

dir. inst. de credit și economii „Patria.”

Octavian B. Bonfiniu

profesor gimnasial.

Georgiu Vancea

proprietar.

Dr. E. Dăianu

profesor de teologie, notariu al comisiunii.

Dr. Alecsandru Pop

medic.

Emil Viciu

prof. gimn., dir. internatului de băieți.

Dr. Iuliu Maniu

advocat arhidieceșan.

Iacob Murășan

profesor de musică.

Gavrilă Precup

profesor gimnasial.

Dionisiu Trifan

măiestru croiter.

Nr. 339/1902

Publicațiune de licitare minuendă.

Edificiul principal al școlii elementare populare fundaționale din Monor, susținută de fondul central școlastic din districtul Năsăudului, este a-să clădi din nou cu suma de 25.400 Cor. 44 fl. satorită din partea oficiului u. reg. de edile din Bistrița.

Pentru asigurarea întreprinderii clădirii amintite se publică licitare minuendă cu oferte închise, care să va ținea în 24 Iulie 1902 la 10 oare a. m. în localitatea susnumitului fond.

Doritorii de a licita se provoacă a-și înainta ofertele închise, provăzute cu vadiul de 5% corăspunzător

condițiunilor speciale de licitare, — referitoare la escutarea lucrării amintite — până la 10 oare a. m. a zilei desifte cu atât mai virtos, pentrucă ofertele întârziate nu să vor considera. —

Planul, preliminarul de spese și condițiunile speciale a lucrării din cestiune, se pot vedea zilnic în oarele oficioase în cancelăria fondului școlastic central din Năsăud. —

Din ședința comisiunii administratoare a fondului școl. central din districtul Năsăudului ținută în

Năsăud la 9 Iunie 1902.

Gerasin Domide

președinte.

Dr. Nestor Simon

secretar.